

butlletí informatiu de
l'Agrupació Cultural de Porreres

Dep. Legal PM-76/1979

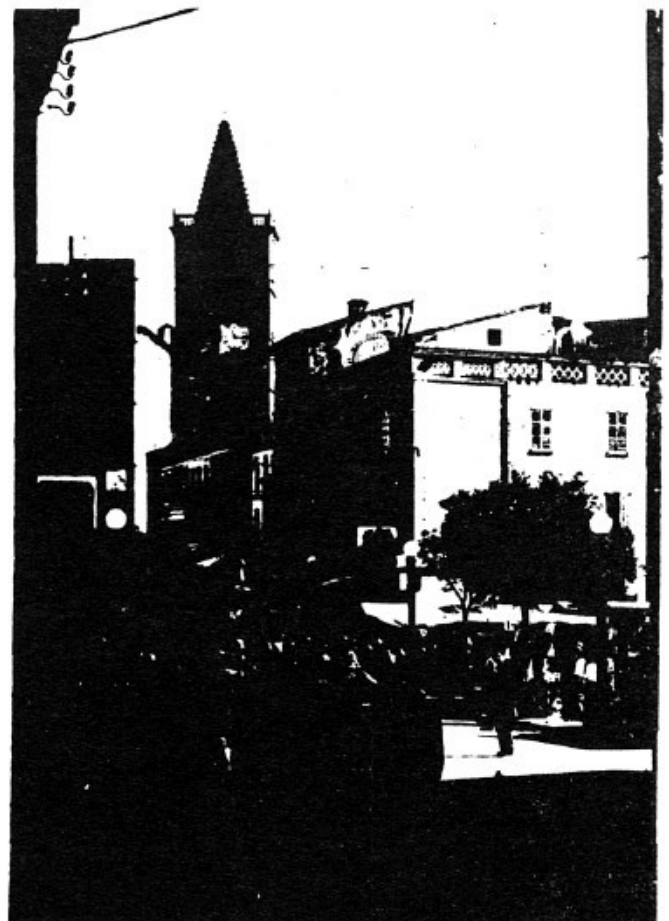
febrer 1979

EDITORIAL

A nivell de xerrameca de cafè i també d'opinió més o menys sèria s'ha intentat implicar a l'Agrupació, des de ja fa molt de temps -de quant la noche de los tiempos del franquisme, governador De Meer, boicot a Tarabini, etc.- amb el maleït nom de política, volguent dir amb això que l'Agrupació venia a ésser una espècia de partit dolent per la salut mental dels porrerencs, o una cèl.lula extranya i clandestina de dubtosa ideologia.

Però és que ja de sempre hi ha un sector de gent que confon molt aviat, i amb molt mala intenció, el fer política i el fer cultura. I és que tot és política i tot és cultura -entenent per això darrer el que li fa falta a molta de gent per tot arreu-, i ben mirat de tot ha fet l'Agrupació. La única cosa que no ha fet l'Agrupació ha estat prendre partit i això volem que quedi molt clar. L'Agrupació, com a tal, mai ha intentat ésser opció de poder, ni governar res, cosa que és difícil de confondre amb certes postures o actituds que la Junta havia pres i que pareixien de tendència política, quan el únic que ha intentat fer l'Agrupació ha estat defensar la nostra cultura, tants cops trepitjada, fer poble -això que ara es vol justificar tant a nivell de partit-, i col.laborar a retrobar la nostra identitat perduda. I és que tendències en veu tot aquell que sempre en veu per tot, però no s'a dona que l'únic tendenciós és ell mateix. Així i tot, pensem que alguna cosa ja ha canviat, i que ja la

gent comença a saber destriar les funcions d'una entitat cultural i les d'un partit polític, i que ja ningú es donarà de baixa d'una entitat cultural per motiu de pensar haver-se equivocat de partit.

*L'Agrupació no és
d'una minoria.
L'Agrupació és
de tots. Col.labora!
FES-TE SOCI!*

Porreres i el "cançoner popular a Mallorca" (1)

Durant més de quaranta anys el Pare Rafel Ginard Bauçà es dedicà a arrebregar gloses i cançons que en aquells moments encara es conservaven, heretades de pares i padrins, dins la memòria de moltes persones dels nostres pobles perquè encara formaven part i estaven molt lligades a la vida quotidiana; gràcies al pare Ginard avui ens perdura una gran quantitat d'aquestes composicions poètiques populars malgrat, en quasi tots els casos, no sia en lloc més que en el paper imprès.

Amb la seva empresa va possibilitar la conservació de part de la manifestació més peremptòria, de la que tenia més perill de desaparèixer de la nostra malmenada cultura, per aquest motiu, tan necessitada d'una urgent revitalització.

Aquesta feina de recollida i selecció la podem trobar aplegada a la seva obra titulada "CANÇONER POPULAR DE MALLORCA". En aquesta obra, a part d'haver-hi una gran varietat de formes estròfiques, s'hi inclouen les més diverses temàtiques (amorosa, d'animals, d'arts i oficis d'astres i temps, camperoles, danses endevinalles, romanços, etc.). Tal volta sols hi manquen dos aspectes: l'eròtic i l'escatològic que, com tots sabem per experiència pròpia, tant abunda a qualsevol cultura popular, i més encara si aquesta es troba flanquejada per un moralisme oficial que rebutja tot tipus d'expressió i manifestació de contingut sensual i que, paradoxalment, convida a la transgressió en aquesta direcció.

Per ventura l'absència d'aquestes dues temàtiques al cançoner que tractam es deu al fet de que el recopilador hagi estat un clergue ja que, quan no era ell mateix qui censurava alguns versos o cançons, moltes vegades el narrador (depositari potser únic d'una determinada glosa) la devia transtocar o fins i tot deixar de banda per temor o respecte a l'estat religiós del seu interlocutor.

Tenim notícies de que darrerament alguns investigadors de la nostra cultura intenten omplir aquest buit un d'ells, En Gabriël Janer Manila, segurament ben aviat publicarà una col·lecció de gloses i cançons de les que coneixem amb el qualificatiu de "verdes".

Dins l'obra del Pare Ginard hi podem trobar algunes gloses recollides a Porreres i altres que fan del nostre poble el tema principal, com aquestes que ara reproduïm:

A Porreres hi ha porros;
ja m'ho va dir un hortolà;
à son Pons, tan lluny de mar,
enguany hi son anat moros.

A Porreres són barbatxos;
ja ho diuen es ciutadans,
i ne volen cremar uns quants
d'aquests que duen mostatxos.

Es vicari de Porreres
enguany s'ha fet hortolà:
carabasses vol menjar
i no té carabasseres.

Porreres vol dir porrassa
i porrassa vol dir aubó;
aubó vol dir caramutxa,
la flor del caramutxó.

Ses al.lotes de Porreres
volen armar un celler.
Diuen que se volen fer,
amb sos homos, taverneres.

A Porreres ja ho sabeu,
que sa gent es bobiana;
tres pics per una milana
traqueren la Vera-creu.

A Porreres vaig anar
a dur una porrerença:
ni se vincla ni se trenca,
però menja molt de pa.

Oh campaneret vermei
de la vila de Porreres!
totes ses meves quimeres
eren de venir a veurè't.

Sa cadernera fa es niu
damunt un uiastre o pi.
I es fadrins de Porreri
són batiats en lleixiu.

(ve de la pàgina anterior)

Una figa martinenca
crivellada, fa paper.
I jo també en faré
si arrib a ser porrerenca.

Dues dones de Porreres
que tenien bones dents
menjaven macs de torrents
i amb sos punys feien estelles.

Enmig de mar veureu barques;
d'això no vos admireu.
A Porreres trobareu
un capellà que du varques.

P'es camí, com van a Lluç,
tot són mates i falgueres.
Oh creu santa de Porreres,
conservau-mos en salut.

Ses al.lotes de Porreres
duen es monyo estufat
i es davantal ben planxat
amb sa laçada darrera.

¿Vols que et digui una cançó
que l'han feta dins Porreres?
Vint-i-set carabasseres
m'han fet un carabassó.

Quasi totes aquestes gloses han estat recollides a pobles apropats i és ben segur que entre els lectors n'hi haurà que ja sabien aquestes cançons i, potser, amb variants. Una interpretació exhaustiva de cada una d'elles seria una tasca llarga i que no cal fer aquí, només convendria que ens fixassem que moltes d'elles tenen un sentit burlesc i un esperit satíric envers el nostre poble, davant això convé recordar que entre els pobles veïnats sempre hi ha hagut petites rivalitats que, com podem veure aquí, es manifestaven també en aquesta mena de literatura oral.

(1)GINARD BAUÇA, Rafel.- Cançoner popular de Mallorca. Ed. Moll, 1966-75
4 volums. Preu: 2.000,-pts.

ooOoo

CONCURS

L'AGRUPACIÓ CULTURAL creu que encara avui entre les persones de més edat del nostre poble se'n poden algunes posseïdores de cançons i gloses referides o relacionades amb Porreres que no han estat mai recollides ni publicades i, per tant, estan en perill de desaparèixer de forma irrecuperable. En un intent d'evitar-ho, hem pensat convocar un concurs de recollida de gloses al qual podrà participar-hi qualsevol persona interessada. Per a estimular un poc aquesta feina, premiarem amb un "Cançoner popular de Mallorca" o amb un premi semblant a les col·leccions que ens semblin més interessants. La recepció d'aquests treballs es farà a partir d'avui fins vuit dies abans de la festa de Sant Roc -dia d'entrega dels premis- al nostre local social.

Si algú vol més informació pot acudir a qualsevol membre de la junta directiva de l'A.C.

Des d'aquestes línies, és la nostra intenció donar a conèixer algun aspecte del nostre passat, de la nostra història, doncs som conscients que així es pot entendre molt millor el moment present i el que pugui esdevenir.

el retaule dels dos Sants Joans

La vila de Porreres és una de les més representatives demogràfica i econòmicament dins el contexte insular al llarg del segle XV. Reflexe d'aquesta puixança podem considerar algunes obres d'art que ens han arribat fins avui i que la nostra vila va veure sorgir com a expressió de les circumstàncies que vivia en aquells moments. Entre aquestes obres de quan el gòtic s'anava consolidant com a estil artístic dins l'Illa, cal destacar entre altres, l'església de Montis-ion, una imatge de la Mare de Déu atribuïda a l'escultor Gabriel Mòger, la creu processional de l'argenter Antoni Oliva feta l'any 1400, les cadires del cor, una arqueta, un tern també gòtic, i el retaule dels dos Sants Joans.

Precisament aquest retaule serà l'objecte del nostre comentari, ja que considerem que essent una de les bones pintures del gòtic mallorquí, a la vegada és una obra ben desconeguda.

Quan el 1879-80, per indicació del Bisbe D. Mateu Jaume, fou restaurat l'oratori de l'Hospitalet, s'observà que en la part posterior del retaule hi havia una post que es movia. Aixecant-la cridà l'atenció dues figures que representaven els sants patrons de la vila: Sant Joan Baptista i Sant Joan Evangelista. Sembla que aquesta post (pintada al temple, de 2,29 X 1,72 mts., restaurada per A. Cividini) devia ésser el quadre que era venerat sobre l'únic altar de la primera església de Porreres, quedant en el segle XVIII cobert per un nou retaule i permanentment en l'oblit.

Ambdós sants apareixen en aquesta pintura en peu i descalços. A la dreta està l'Evangelista, amb un calze a la mà esquerra, del que surt un dragó i la mà dreta en actitud de beneir. Vesteix túnica verda i es breix amb un mantell roig. Malgrat

sofrís martiri ací no apareix pintat amb la palma que distingeix als màrtirs. Sant Joan Baptista ocupa el lloc de l'esquerra amb la barba i descalç, cobert amb una túnica de pell de camell. Duu en el braç esquerre un anyell petit, símbol de Crist, al qual assenyala amb la mà dreta.

L'autor és Rafel Mòger, recentment descobert gràcies a les investigacions del pare Llompart, el qual desenvolupà un paper important a mitjan segle XV, encara que no es pugui dir que la seva pintura fos brillant.

L'obra de la que ens ocupam avui data del 1450. Aquest retaule fou encarregat pels delegats de la parròquia de Porreres amb destí al seu altar major i per el preu de 230 lliures.

Després de la seva descoberta el benemèrit porrerenc D. Joan Feliu, el traslladà el 1888 al incipient museu de la Societat Arqueològica Lul·liana on ha permanescut fins fa molts pocs anys en què els fons de l'esmentada Societat quedaren depositats al Museu de Mallorca, fons entre els quals hi figura el nostre retaule.

Maria Barceló i Crespi

BIBLIOGRAFIA: FELIU, Juan: Noticias históricas sobre el Santuario de Montesión de Porreras. Felanitx, 1976. pag.225-228.

LLOMPART, Gabriel: La pintura medieval mallorquina. Su entorno cultural y su iconografía.

Vol. 3. Luis Ripoll Editor. Palma, 1978; pag.111-112.

ROCK CATALÀ

PAU RIBA (Reedició)

"Diotria"

Kithou. Rosa d'abril. Noia de porcellana. Ars eròtica. Taxista. L'Home estàtic. Vosté. Sinfonies I-II-III. Etc.

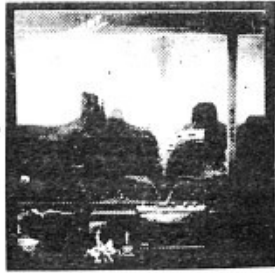

CIA, ELECTRICA DHARMA

"L'angel de la dansa"

Betalladora. Ballat del follet foll de lluna. Marxaràbiga. Dalt les onades. Alegres desesperats. Etc.

ROCK ANGLÈS

AL STEWART "Time Passages"

Time Passages. Valentina Way. Life In Dark Water. A Man for All Seasons. Almost Lucy. Palace of Versailles. Etc.

SGT. PEPPER'S LONELY HEARTS CLUB

PETER FRAMPTON. THE BEE GEES. ALICE COOPER. BILLY PRESTON. PAUL NICHOLAS. Etc.

COBLE LP

"CANGÓ"

LLUIS LLACH

"El meu amic el mar"

Bressol de tots els blaus. Venia del Nord, venia del Sud. Companys, no és això. Cançó de rem i vela. Etc.

JOAN ISAAC "Viure"

Viure. Un dia partiré. El desencant. Tres reflexions i una súplica. Els poetes. A Margalida. De tu he après. Per això canto cançons. Etc.

Jacques Brel

PREU LP/MC 485,- (550,-)

SOLO HUBO UN JACQUES BREL

novetat

100

Ne me quitte pas. Les bons bons. Bruxelles. Les biches. Ces gens-là. Mathilde. Le moribond. Le plat pays. Le vieux. Amsterdam. La valse mille temps. Les bourgeois. La Fanette. La chanson des vieux amants.

LLIBRES

Per a tots els aficionats a la literatura és molt important conèixer la col·lecció "LES MILLORS OBRES DE LA LITERATURA CATALANA" que publica des del mes de novembre "Edicions 62" amb la col·laboració de "La Caixa". En aquesta col·lecció es reuniran obres dels més destacats representants de les nostres lletres, des d'autors medievals fins a contemporanis nostres, entre els quals hi trobarem alguns mallorquins.

A part de ser molt assequible el preu dels volums -fins ara no n'ha sortit cap que arribi a les 200 pts.-, el gran avantatge que hi trobam, pels que no hem tengut l'oportunitat d'estudiar la història de la nostra literatura, és el fet de que cada obra estigui precedida per un pròleg suficientment

extens, clar i profund per poder investir la lectura del llibre amb la seguretat de posseir prou coneixement per a fer-la amb el màxim de profit. Els títols que han sortit són: "Elogi de la paraula" (Joan Maragall); "Antologia poètica" (Salvador Espriu); "Espill o llibre de les dones" (Jaume Roig); "Joc Memòries d'un metge filòsof" (Prudenci Bertrana); "La Nacionalitat catalana" (E. Prats de la Riba); "L'Atlàntida" (Jacint Verdaguer); "Contes" (Narcís Oller).

En principi s'ha previst que la col·lecció tindrà 50 volums.

Per a aconseguir els llibres podem acudir a qualsevol llibreria o també podem fer mitjançant una subscripció (1.000 pts. cada trimestre) a "Edicions 62", P. Vença, 278 Barcelona-8.

LES SECCIONS

escacs

l'equip de segona al 50 per cent

No volgueren esser menys el al.lots de l'equip de segona categoria i com els de primera aconseguiren el quart lloc al seu campionat de Mallorca, - (grup de la Part Forana) totalitzant 6 punts de 12 possibles. Els de segona guanyaren 23 partides i en perderen 25, vençant a Porreres al Maria de la Salut i al C'as Concos, empatant amb Santa Margarida. A fora es guanyà al Petra, Ca's Concos i Lluçmajor, entaulant el partit considerat com a de "casa" amb els petrers, que hagueren també de jugar allà per força major. Perderen amb el campió Manacor les dues confrontacions, a casa contra el Lluçmajor i els desplaçaments de Santa Margarida i Maria. Un 50 per cent que hem de considerar molt bo.

torneig obert

Ha començat al local social un torneig obert d'escacs que arreplega a la majoria de practicants d'aquest esport del nostre poble. Les partides es juguen els dimarts a partir de les 8 del vespre, durant dos mesos. Hi trobam mesclats, els millors de la secció, els més joves, els menys experts,...

campionats individuals

A Santa Margarida es juguen enguany els campionats individuals (l'any passat els organitzarem noltros a Monti-Sion) i a ells hi prenen part, representant a l'Agrupació 5 jugadors a Primera i 4 a juvenils.

excursionisme

L'Excursionisme pareix que ha pres novament força, ja que des de fa un cert temps no s'organitzaven o si es feia no hi havia suficient "quorum"; i per fi fa uns diumenges fou possible omplir l'autocar i anar a l'Ofre. Es d'esperar que per propers dies festius es duguin endavant nous projectes d'excursions. Es pregue que si hi ha algun grup de porrerencs que desitgi anar a qualche lloc determinat d'excursió, ho digui a la junta o encarregada Maria Barceló i entre tots ho durem a terme.

teatre

Els que pareixen que van un poc endarrerits són els aficionats al teatre. No tenim notícies concretes de com va la preparació de "Sa Padrina", obra que pel més de desembre anunciavem s'estava començant a treballar. Des d'aquí un cop d'ànim per ells.

música

S'ha començat a comprar discos amb aportacions de varis socis interessats amb el fi de anar fent una petita col.lecció discogràfica que servesqui per omplir el buit musical que hi havia al nostre local, malgrat la presència d'un equip d'alta fidelitat bastant acceptable. Es sense ducte un nou incentiu per al soci el tenir un lloc on poder escoltar un poc de música bona. Els interessats en col.laborar econòmicament poden anar a Rafel Ferrà que els inclourà a la llista de col.laboradors que hi ha esposada.

nou club ciclista

Ens han arribat notícies de la inauguració d'un nou club a Porreres. Es tracta d'un club ciclista creat amb la finalitat de reimpulsar aquest esport tan popular al nostre poble antany i fer possible l'aparició de nous valors. De totes maneres properament informarem amb més detall. Sia Benvingut a les activitats culturals i recreatives del nostre poble.

En aquest número de LLUM D'OLI començam la publicació d'articles d'opinio fets per col.laboradors que tenguin alguna cosa que dir sobre el nostre poble i que puguin esser d'interés per els lectors. Com ja vàrem dir en el primer número de la nostra revista, aquesta restava oberta a tothom que pogués fer alguna aportació interessant. Generalment aquests articles aniran firmats pels autors, ja que la redacció no se fa seva ni l'intenció ni el contingut dels ma teixos. Hem de dir que s'acceptaran escrits en castellà, encara que pregam que si es possible es facin en català com és l'esperit d'aquesta publicació.

Una obra tan necesaria para el ocio y recreo de un pueblo, que cuenta con nulas diversiones para sus habitantes, que entre la emigración y el aburrimiento, tiene que buscar en otros medios, situados, casi todos ellos en sitios alejados, un divertimento a la vida monótona que suelen llevar los pueblos agrícolas y abandonados. Y mucha mas importancia adquiere, cuando se trata como en este caso, de un recinto donde, además de solazamiento sirva para practicar esto tan sano y bueno para el cuerpo llamado deporte, y eso en una villa que cuenta con antiguas aficiones, (ciclismo, atletas, fútbol, etc.)

Si tuviéramos que escuchar al Sr. Alcalde, ya tendría que estar terminada esta obra, ya que según consta en el anuario de obras realizadas y a punto de comenzar, por el Ayuntamiento, según programa editado el año 1977 por las Fiestas Patronales, esta realización, repito constaba como próxima a terminar durante este año pasado, y estamos en los comienzos del 1979 y donde debería haber un estadio, solo hay mucha maleza y abandono, convertido hace poco en un circuito de motociclismo. Ya que esto si lo hay, un terreno situado a la salida del pueblo, en la carretera de Ciutat, frente a la estación de servicio. Mas adelante se consiguió un proyecto, costoso, que parecía iba a tener via libre y ya era cosa hecha. Sin embargo ha ido surgiendo dificultades administrativas, técnicas, burocráticas, etc., que si un arquitecto de tal entidad Oficial no daba el visto bueno, que si el otro organismo decía que si ..., pero falta esto otro... Total, va pasando el tiempo y lo que parecía iba por buen

camino, ha resultado un viaje de ida pero sin vuelta. Y así estamos, con un N'Hereveta con mas de 50 años en su haber, con unas instalaciones vetustas, insuficientes, ruinosas, con unas dimensiones inferiores a las reglamentarias y así todo, con un club y Ayuntamiento, que con razón no realizan obras de mejoras, haciendo enrojecer de vergüenza a todos los que asisten al recinto, al tener que oír los comentarios despreciativos de los visitantes.

Y no crean, que cuando pedimos que se ponga en marcha este complejo deportivo, solo pensamos en el fútbol. Aquí hay muchos jóvenes que aspiran a poder contar algún día con una pista de tenis, una de baloncesto, balcmano, y unos vestuarios decentes, en resumen un lugar donde se pueda practicar con dignidad esta faceta tan humana llamada DEPORTE.

Ojalá! los que pueden y mandan en estas cosas vivieran en un pueblo como este, trabajador y olvidado, y así se darían cuenta de cuán necesario es ponerse manos a la obra cuanto antes y ver cumplida esta ya demasiado esperada realización.

Sabemos que uno de los problemas que objeta alguna parte de la Administración, es la cuestión de los accesos al nuevo recinto, sin embargo en este mes de febrero, por propias palabras del Sr. Roig, presidente de la Corporación Municipal, se nos ha asegurado que está a punto de aprobarse por todas las entidades oficiales correspondientes el proyecto que nos ocupa y que por lo tanto pudiera ser que a finales de este mes o inicios del próximo hubiera noticias buenas.

Por mi parte, solo desearía que esta fuera verdad y que Porreres pudiese ver pronto como se inician las obras cuanto antes.

el centro instructivo, precursor de

l'agrupació cultural ?

En el mes de setembre de l'any 1933 va tenir lloc un fet important per l'anodina vida cultural del poble de Porreres: un grup de devuit joves porrerencs, cansats de la manca de tota mena d'entitats culturals o d'esplai es decidiren a la creació del anomenat Centro Instructivo, que va desenvolupar una tasca important al llarg de quasi tres anys i que sols es va aturar amb l'arribada de la guerra civil.

Sebastià Ferrà fou el seu president, ajudat per una junta directiva i molt especialment pel secretari Miquel Ximelis, demostrant tots ple gats un gran entusiasme i capacitat organitzativa en els nombrosos actes que realitzaren sempre d'una forma totalment desinteressada i a vegades lluitant inclús contra la pròpia apatia de la gent vers qui anaven dirigits els seus esforços.

El fi del Centro era primordialment cultural, sense descuidar l'aspecte recreatiu i defugint qualsevol partidisme polític per així acceptar sense distinció d'ideologies, a tots aquells que volguessin treballar per aconseguir l'aixecament cultural del poble.

Entre les activitats culturals organitzades hi trobam conferències de tot tipus: de divulgació mèdica, sobre l'ensenyament, etc., hi trobam també vetllades teatrals realitzades pels mateixos socis i que contaren sempre amb una afluència de públic important. Aixímateix, posaren en funcionament unes classes de cultura general per adults i que es feien els vespres. Amb les seves gestions aconseguiren reunir una ex-

tensa biblioteca on es trobaven llibres dels més diversos camps del saber, des de dret fins a teologia, i que feren pública, o sigui que hom podia treure llibres sense necessitat de ser soci.

En el caire recreatiu organitzaren verbenes, balls, etc. en el seu local social, i no cal dir que sempre foren molt concorrits.

Però tota aquesta tasca de divulgació cultural i d'esplai del Centro Instructivo que pretenia que els joves del poble "...aprenguessin a con viure socialment, tractant-se i familiaritzant-se entre ells i finalment prenguessin l'orientació digna i elevada de la cultura per fer-se millors ciutadans, i per respectar-se mutuament"(1), fou sobtadament interrompuda quan el juliol de 1936 les forces locals que s'aixecaren contra el govern de la República clausuraren el Centro i confiscaren el seu patrimoni, -per cert, on és avui aquest patrimoni?-

Si miram quins són els objectius i quina és la feina que ve fent actualment al nostre poble l'Aggrupació Cultural, podem afirmar que gairebé coincideix amb l'esperit d'aquell Centro Instructivo que malgrat tot, no morí en aquella llunyana data, sinó que renesqué i segueix viu avui... quasi mig segle després.

---

(1) Paraules tretes de les declaracions fetes pel president Sebastià Ferrà a un interview publicat al número 22 del diari independent La Voz de Porreras de 25 de gener de 1936.

*Fer LLUM D'OLI suposa una gran despesa per
L'agrupació. Necessitam la teva ajuda econòmica.
FES-TE SOCI-PROTECTOR!*